

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen : Türk Eğitim Sen (Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)

Vekili : Av. Gonca SAMANCI
Talatpaşa Bulvarı No:160 Kat:6 - Cebeci/ANKARA

Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı - ANKARA

Vekili : Av. Esmâ ASTARLIOĞLU - (Aynı adreste)

İstemin Özeti : 02.04.2014 gün ve 1360110 sayılı Makam Oluru ile yürürlüğe giren Özel Motorlu Taşıtlı Sürücüler Kursu Direksiyon Eğitimi Dersi Sınav Yönergesi'nin 20.03.2015 gün ve 3101472 sayılı Makam Oluru ile değişik 6. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendi ile 2. fıkrasının (i) bendinin; soruşturma açılarak sonucuna göre bir yaptırım uygulanması gerekirken hem il sınav sorumlusuna hem de yürütme komisyonuna savunma dahi almadan sınav görevinden 1 yıl süreyle men etme konusunda sınırsız bir yetki tanıdığı, keyfi uygulamalara sebebiyet verebilecek olan bu düzenlemenin aynı zamanda üst hukuk normlarına aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Trafik kazalarının önüne geçilebilmesi amacıyla getirilen düzenlemenin üst hukuk normlarına uygun olduğu, disiplin cezası niteliğinde olmayan söz konusu yaptırım nedeniyle savunma alınması da gerekmediği belirtilerek istemin ve davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : İbrahim ÖZERDEM

Düşüncesi : İstemin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci ve Onbeşinci Dairelerince 2575 sayılı Kanun'a 3619 sayılı Kanun ile eklenen Ek 1. madde uyarınca birlikte yapılan toplantıda işin gereği görüldü:

Dava, 02.04.2014 gün ve 1360110 sayılı Makam Oluru ile yürürlüğe giren Özel Motorlu Taşıtlı Sürücüler Kursu Direksiyon Eğitimi Dersi Sınav Yönergesi'nin 20.03.2015 gün ve 3101472 sayılı Makam Oluru ile değişik 6. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendi ile 2. fıkrasının (i) bendinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında, idari işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç veya olanaksız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verileceği kuralı yer almıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 8. maddesinin (a) bendinde, Milli Eğitim Bakanlığının bu Kanun kapsamındaki görev ve yetkileri belirtilmiş, bunlar arasında, motorlu araç sürücülerinin yetiştirilmesi için sürücü kursları açmak, özel sürücü kursu açılmasına izin vermek, bunları her safhada denetlemek ve sürücü adaylarının teorik ve uygulamalı sınavlarını yapmak ve başarılı olanlara sertifika verilmesini sağlamak da sayılmıştır.

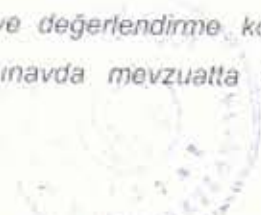
Aynı Kanunun "Sürücü adaylarının sınavları ile sürücü belgelerinin verilmesi esasları" başlıklı 42. maddesinde ise, sürücü kurslarında teorik eğitimini tamamlayan sürücü adaylarının teorik sınavlarının yazılı ya da elektronik ortamda Millî Eğitim Bakanlığınca yapılacağı, uygulamalı sürücü eğitimini sürücü kurslarından alan ve teorik sınavda başarılı olanların Millî Eğitim Bakanlığınca yapılacak uygulamalı sürücü sınavına girmeye hak kazanacağı, bu sınavda da başarılı olanlara motorlu taşıt sürücüsü sertifikası verileceği, sürücülerin eğitimleri ve sınavları, eğitimlerin ve sınavların süresi, içeriği ve yapılacağı yerlerin özellikleri, sınav yapımcıların nitelikleri ve eğitimi ile diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanun hükmüne dayanılarak hazırlanan ve 29.05.2013 gün ve 28661 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Özel Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu Yönetmeliği'nin "Sınavlar" başlıklı 28. maddesinde, teorik derslerin sınavının, Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenecek esaslara göre merkezi sistemle veya elektronik ortamda yapılacağı, merkezi sistemle yapılan teorik derslerin sınav sonuçları açıklandıktan sonra direksiyon eğitimi dersi sınavlarının il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince belirlenen tarihlerde millî eğitim müdürlüklerince uygulamalı olarak yapılacağı, direksiyon eğitimi dersi sınavlarında (EK-3) ve (EK-4) kullanılacağı, sınavlarda başarı gösterenlere Özel Motorlu Taşıt Sürücüsü Sertifikasının verileceği, direksiyon eğitimi dersi sınavlarının 32, 33, 34, 35 ve 36. madde hükümlerine göre yapılarak, (EK-3) ve (EK-4) "Direksiyon Sınavını Değerlendirme Formu"na göre değerlendirileceği, direksiyon eğitimi dersi sınavının akan trafik içinde belirlenmiş olan güzergâhta 07.00 ile 18:00 saatleri arasında yapılacağı, direksiyon eğitimi dersi sınav süresinin 30 dakikadan az olamayacağı, ancak sürücü adayının araç kullanmada yetersiz olması ve sürücü olamayacağına kanaat getirilmesi hâlinde sınava son verileceği; "Direksiyon eğitimi dersi il sınav sorumlusu ve sınav yürütme komisyonu" başlıklı 29. maddesinde; il millî eğitim müdürünün, il sınav sorumlusu olarak direksiyon eğitimi dersi sınavında sınav yürütme komisyonlarını denetleyerek iş ve işlemlerin mevzuata uygun yapılmasını sağlayacağı, denetim görevi yapacak olan il sınav sorumlusunun görevlerinin Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünce belirleneceği, direksiyon eğitimi dersi sınav yürütme komisyonunun ise, sınavların belirlenen esaslara göre yürütülmesinden sorumlu olduğu, direksiyon eğitimi dersi sınav yürütme komisyonlarının oluşumu ve görevlerinin Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünce belirleneceği; "Direksiyon eğitimi dersi sınavı uygulama ve değerlendirme komisyonu" başlıklı 31. maddesinde, direksiyon eğitimi dersi sınavı uygulama ve değerlendirme komisyonunun bir başkan ve bir üyeden oluşacağı, başkan ve üyenin Millî Eğitim Bakanlığınca verilmiş motorlu taşıt sürücüleri kursu direksiyon eğitimi dersi sınav sorumlusu belgesi bulunan, en az yüksek okul mezunu ve en az üç yıl önce alınmış en az "B" sınıfı sürücü belgesi bulunanlar arasından oluşturulacağı, Komisyonun oluşum ve görevlerine ilişkin diğer usul ve

esasların Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünce belirleneceği; "Direksiyon eğitimi dersi sınav değerlendirme formu" başlıklı 32. maddesinde, direksiyon eğitimi dersi sınavı uygulama ve değerlendirme komisyonu başkan ve üyesinin, direksiyon eğitimi dersi sınavını yaptığı her kursiyer için (EK-3) veya (EK-4) formunu doldurarak imzalayacağı, kursiyerler için başkan ve üye tarafından ayrı ayrı düzenlenen ve imzalanan (EK-3) veya (EK-4) formlarında ikisinin de başarılı görülmesi hâlinde kursiyerin sınavda başarılı sayılacağı, üyelerden birisinin başarılı diğerinin ise başarısız olarak değerlendirdiği durumlarda başkanın değerlendirmesinin esas alınacağı, başarısız olan kursiyerin başarısız olma nedeninin forma yazılacağı ve bu formların sınav yürütme komisyonuna teslim edileceği; "Direksiyon eğitimi dersi sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu üyelerinin araçlardaki yerleri" başlıklı 33. maddesinde, "A1", "A2" ve "H (motosiklet)" sınıfı sertifika sınavlarında, başkan ve üyenin araca binmeyeceği, ancak adayı uygun bir yerden gözleyerek ve akan trafikte başka bir araçtan takip ederek değerlendirme yapacağı, "F" sınıfı sertifika sınavlarında da gerekli görülürse "A1" ve "A2" sınıfında olduğu gibi değerlendirme yapılacağı, "B", "E" ve "H otomobil" sınıfı sertifika sınavında adayın aracın sürücü koltuğunda, direksiyon eğitimi dersi sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu başkanının öndeki diğer koltukta ve kurumda görevli direksiyon usta öğreticisi ile direksiyon eğitimi dersi sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu üyesinin ise bir sonraki koltukta oturacağı, "C" ve "D" sınıfı sertifika sınavında, sınav aracında sürücü koltuğu dışında tek koltuk olması hâlinde sınavın, komisyon başkan ve üyesinin ayrı ayrı katılacağı ve toplam sınav süresini geçmeyecek şekilde iki aşamada yapılacağı, adayın aracın sürücü koltuğunda, direksiyon eğitimi dersi uygulama ve değerlendirme komisyonu başkanı ve üyesinin öndeki diğer koltukta oturacağı, sınav aracında sürücü koltuğu dışında iki veya daha fazla koltuk olması hâlinde araç içinde oturma düzeninin "B", "E" ve "H otomobil" sınıfı araçlardaki gibi olacağı; "Denetim" başlıklı 46. maddesinde de, özel motorlu taşıt sürücüleri kursunun her yıl en az bir defa eğitim denetmenlerince denetime tabi tutulacağı, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü veya valiliklerce gerekli görülürse ayrıca kurslar ve yapılan sınavların da denetleneceği düzenlenmiştir.

Adı geçen Yönetmelik uyarınca hazırlanan ve 02.04.2014 gün ve 1360110 sayılı Makam Oluru ile yürürlüğe giren Özel Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu Direksiyon Eğitimi Dersi Sınav Yönergesi'nin 20.03.2015 gün ve 3101472 sayılı Makam Oluru ile değişik "Direksiyon eğitimi dersi il sınav sorumlusu ve direksiyon eğitimi dersi sınav yürütme komisyonunun görevleri" başlıklı 6. maddesinde ise: "(1) İl milli eğitim müdürü direksiyon eğitimi dersi il sınav sorumlusu olarak; ...

g) Sınav yürütme komisyonu başkan ve üyeleri, sınav sürecini kontrol edecek ve denetleyecekler ile direksiyon eğitimi dersi sınavı uygulama ve değerlendirme komisyonu başkan ve üyelerinden görevine gelmeyen, geç gelen veya sınavda mevzuatta belirtilen

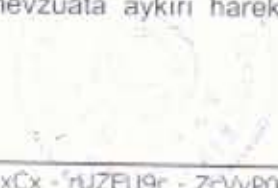
görevleri yapmayan veya aykırı hareket edildiği sınav yürütme komisyonu veya sınav sürecini kontrol edecek ve denetleyecekler tarafından düzenlenen raporda belirtilmesi durumunda sınavlarda herhangi bir inceleme veya soruşturmaya gerek kalmaksızın bir yıl süreyle görev verilmemesini sağlar.

(2) Direksiyon eğitimi dersi sınav yürütme komisyonu: ...

i) Direksiyon eğitimi dersi sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu ile diğer görevlilerden sınavda mevzuata aykırı hareket ettiği tespit edilenlere, herhangi bir inceleme veya soruşturmaya gerek kalmaksızın bir yıl süreyle görev verilmemesini sağlar..." şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Bahse konu Yönergenin "Sınav sürecini kontrol edecek ve denetleyeceklerin görevlendirilmesi ve görevleri" başlıklı 7. maddesinde de: direksiyon eğitimi sınavlarında süreci kontrol etmek ve denetlemek amacıyla en az üç yıllık sürücü belgesine sahip maarif müfettişi veya maarif müfettiş yardımcısı görevlendirileceği, yeterli sayıda maarif müfettişi bulunmaması durumunda, il millî eğitim müdür yardımcıları, şube müdürleri veya ilçe millî eğitim şube müdürlerinin de il millî eğitim müdürlüğünce görevlendirileceği, direksiyon eğitimi sınavlarında süreci kontrol etmek ve denetlemek amacıyla görevlendirilenlerin komisyonlara müdahale etmeden sınav başlangıç alanında ve sınav güzergâhında, iki araç veya koni arasına geri geri park etme, 25 metre geri geri gitme ve eğimli yolda aracı durdurup tekrar hareket ettirme durumlarının yapıldığı sınav alanında bulunarak, sınav için belirtilen sınav süresine uyulup uyulmadığını, sınavla ilgili Yönetmelik ve bu Yönergede belirtilen diğer kurallara uyulup uyulmadığını, sınav başlangıç yeri ile sınav güzergâhında geri geri park etme, geri gitme ve eğimli yolda aracı hareket ettirme alanı ile A1, A2 ve H (motosiklet) sertifika sınıfı araçların sınavlarının yapıldığı alan ve gerek görülen diğer alanlarda, Yönetmelik eki (Ek-3) ve (Ek-4)'de yer alan davranışları kursiyer yaptığı hâlde sınavı sonlandırmayan komisyonları tespit ederek sınavlarda bir daha görev almamasını teklif ettiklerinin ad ve soyadlarının da yer aldığı "Direksiyon Eğitimi Dersi Sınavı Denetim Formu" (Ek-3)'ü düzenleyerek ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderilmek üzere il millî eğitim müdürlüğüne verecekleri belirtilmiştir.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, direksiyon eğitimi sınavlarında süreci kontrol etmek ve denetlemek amacıyla görevlendirilen maarif müfettişlerinin, kendilerine tahsis edilen araçla sınav güzergâhında sınav araçlarını takip etmek suretiyle, adı geçen Yönetmelik ve Yönergede belirtilen kurallara aykırı davranan ve Yönetmelik eki (Ek-3) ve (Ek-4)'de yer alan davranışları kursiyer yaptığı hâlde sınavı sonlandırmayan sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu başkan ve üyelerini tespit ederek sınavlarda bir daha görev verilmemesini teklif edeceği, il sınav sorumlusu olan il millî eğitim müdürünce de, sınav sürecini kontrol edecek ve denetleyecekler ile sınav uygulama ve değerlendirme komisyonu başkan ve üyelerinden sınavda mevzuata aykırı hareket edenler

hakkında sınavlarda bir yıl süreyle görev verilmemesi şeklinde işlem tesis edileceği, bu aşamada mevzuata aykırılık ile ilgili herhangi bir inceleme veya soruşturma yapılmayacağı, ayrıca savunma da alınmayacağı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş ve Anayasa Mahkemesi kararlarında hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini gerçekleştiren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlet olarak tanımlanmıştır.

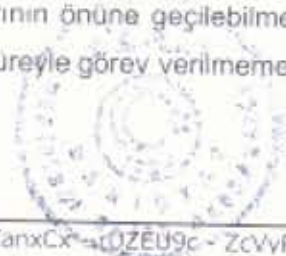
Hukuk devletinin sağlamakta yükümlü olduğu hukuki güvenlik ilkesi ise, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yaptığı düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılan ve temel hak güvencelerinde korunan ortak değerdir.

Ayrıca, hukuk devletinde, idareye tanınan takdir yetkisi mutlak ve sınırsız olmayıp, kamu yararı ve hizmet gerekleriyle sınırlıdır ve takdir yetkisine dayalı olarak tesis edilen işlemlerin hukuken geçerli sebeplere dayanması gerekmektedir.

Olayda, görevi direksiyon eğitimi sınavlarını denetlemek olan davalı idarenin sınavda mevzuata aykırı hareket eden görevlileri tespit ederek bunlara bir yaptırım uygulaması mümkün olmakla birlikte, yaptırma konu fiille ilgili olarak idarece bir inceleme veya soruşturma yapılarak somut olayın açıklığa kavuşturulması ve ilgili görevli tarafından eylemin gerçekleştirilmiş olduğunun ortaya konulması zorunlu olup; aksi düşünceyle herhangi bir inceleme veya soruşturma yapılmaksızın yalnızca maarif müfettişlerinin raporları doğrultusunda yaptırım uygulanması, hem bireylerin devlete olan güven duygusunu zedeleyecek, hem de ilgililer tarafından bahse konu işlemin iptali istemiyle açılan davalarda, idare işlemin dayandığı sebebi (mevzuata aykırılık) yargı merci önünde ortaya koymakta ve özellikle de kanıtlamakta zorlanacaktır.

Öte yandan, kanun koyucu ve idareler, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise, "elverişlilik", "gereklilik" ve "orantılılık" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "elverişlilik", başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, "gereklilik" başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, "orantılılık" ise başvuru önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kurala uyulmaması nedeniyle kanun koyucu veya idareler tarafından öngörülen yaptırım ile ulaşılmak istenen amaç arasında da "ölçülülük ilkesi" gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

Bu itibarla, dava konusu düzenlemeyle, trafik kazalarının önüne geçilebilmesi amacıyla mevzuata aykırı hareket eden görevlilere "sınavlarda bir yıl süreyle görev verilmemesi" şeklinde

bir yaptırım uygulanması öngörülmüşse de, ulaşılmak istenen amaç ile yaptırım arasında makul bir dengenin sağlanabilmesi için mevzuata aykırı eylemin ağırlığına göre kademeli bir yaptırım sisteminin uygulanması gerekmekte olup, dava konusu düzenleme ile her türlü mevzuata aykırılık için bir yıl gibi uzunca bir süre hak mahrumiyetine sebep olacak türden bir idari yaptırımın getirilmesi, hem fiil ile yaptırım arasındaki dengenin bozulmasına, hem de 120 saatlik eğitimden geçerek sınavda görev alan ilgililer açısından hakkaniyete aykırı uygulamalara sebebiyet vereceği muhakkaktır.

Bu durumda, yaptırma konu fiille ilgili inceleme ve soruşturma yolunun kapatılması ve öngörülen yaptırımla ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin bulunmaması nedeniyle, dava konusu düzenlemede hukuk devletinin bir gereği olan hukuki güvenlik ve ölçülülük ilkelerine uyarlık bulunmamaktadır.

Öte yandan, dava konusu düzenlemenin çalışma hakkına ilişkin olması nedeniyle, uygulanması halinde telafisi güç ve imkansız zararların doğacağı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen koşulların birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, istemin kabulü ile 02.04.2014 gün ve 1360110 sayılı Makam Oluru ile yürürlüğe giren Özel Motorlu Taşıtlar Sürücüleri Kursu Direksiyon Eğitimi Dersi Sınav Yönergesi'nin 20.03.2015 gün ve 3101472 sayılı Makam Oluru ile değişik 6. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendi ile 2. fıkrasının (i) bendinin teminat aranmaksızın **yürütmesinin durdurulmasına**, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 7 (yeddi) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna itiraz yolu açık olmak üzere, 19/10/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Kırdar
ÖZSOYLU

Üye
Yunus
ÇETİN

Üye
Ertuğrul
ARSLANOĞLU

Üye
Mesut
GÜNGÖR

Üye
Süleyman Hilmi
AYDIN

Üye
Hannan
YILBAŞI

Üye
Ali
KURUMAHMUT

Üye
Ahmet Yahya
ÖZDEMİR

Üye
Erhan
ÇAKAN

